

זמני כניסת החג

Baltimore, MD - 6:04	Minneapolis, MN - 6:03
Brooklyn, NY - 5:52	Miami, FL - 6:31
Chicago, IL - 5:43	Monsey, NY - 5:52
Houston, Texas - 6:28	Montreal, Quebec - 5:44
Johannesburg, S. Africa - 5:56	Passaic, NJ - 5:52
Lakewood/Deal, NJ - 5:53	Toronto, Ontario - 6:10
London, UK - 5:44	Yerushalayim - 5:30
Los Angeles, CA - 5:56	Zurich, Switzerland - 6:13

בשבילי המועד

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

סוכות, תשפ"ה

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

עירוב תבשילין

בפסחים מ"ו ע"ב מבואר דעירוב תבשילין מתיר רק האיסור דרבנן של בישול מיו"ט לשבת אבל אינו מתיר האיסור דאורייתא של בישול מיו"ט לחול. וההיתר על האיסור דאורייתא אמרו שם בגמ' משום הואיל אי מיקלעי אורחים או משום דשבת שאני דצרכי שבת נעשים ביו"ט אף דאסור לבשל מיו"ט לחול.

בתוס' בפסחים כתבו שאם אינו מוכן אלא בזמן שא"א לאורחים לאכול עדיין ביו"ט, אסור לבשל כן מה"ת דלא שייך הואיל. ובמג"א תקכ"ז שכתב דה"ה דאסור לבשל לשבת אם אינו מוכן אלא בלילה דלא שייך הטעם של הואיל, ומובא שם במ"ב ובב"ה.

והעיר בפמ"ג בפתחה להל' יו"ט פרק א' אות י"ז על המנהג לענין טשולענ"ט שנותנים ב' שעות לפני הלילה ואינו מבושל בסוף היום

ושמעתי להעיר דגם אם מבשל והוא כבר כמאכל בן דרוסאי בערב שבת, מ"מ אם סמוך לשבת מוריד התבשיל (כגון לשים שם בלעך או מטעם אחר) ומחזיר התבשיל, הרי כתב בב"ה שי"ח ד' בשם הרמב"ם דכל שמסייע לגמור בישולו לגמרי חייב משום בישול. ומעתה אם גמר זה נגמר רק בשבת הרי אסור לפי המג"א ואם נגמר עם כניסת שבת אסור ג"כ כיון דאינו ראוי לאורחים.

ויש שכתבו להתיר עפ"י המנ"ח רח"צ שאם לא נתבשל ביו"ט לא עבר משום מלאכת יו"ט כלל (ושיעור בישול לחיוב הוא כשיעור מאכל בן דרוסאי, ע' רמב"ם פ"ט משבת ה"ה דזהו השיעור). אכן ע' אפיקי ים ח"ב סי' ד' ענף ג' שכתב ליישב בזה קו' הפמ"ג הנ"ל, ועכ"פ לפי פמ"ג ומ"ב תיקשי במחזיר הקדירה סמוך לשבת.

(ובשו"ת אבן ישראל ח"ז כ"ד כתב להקל משום תוספות יו"ט שממשיך היו"ט גם בתוך השבת, וכבר תמה עליו בס' פסקי תשובות תקכ"ז ע"ש עפ"י גר"ז תצ"א ג').

ובאמת המג"א כתב דמה"ט נהגו להתפלל בליל שבת מוקדם (משא"כ בשאר יו"ט שני כתב בלבוש סוס"י תפ"ח דנהגין לאחר תפילת מעריב כדי שלא יתחילו לבשל לפני הלילה) ואולי ממילא אין לחוש אפילו שיעשה חזרה.

האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו (לג, ט)

צוק"ל, הכל נעצרו. השלך הס, ורבינו ירוחם הרעים בקולו: "האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו".

"היתכן"? כך הוסיף והרעים, "וכי יעלה על הדעת, לנסוע מן הישיבה מידי שנה..."

"היתכן"!

"כלום כך מקווים להגיע אל מחוז חפץ? [לעוה"ב] "המינימום הוא, 'האומר... לא ראיתיו', 'לא הכיר', 'לא ידע'. והמדובר הוא, אפילו באביו ובאמו, באחיו ובבניו..." מבהיל!

ואנן מה נענה אבתריה?!

סיפר הגאון הרב ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל, ראש ישיבת 'עטרת ישראל': כשביקרתי את בעל המוחין ובעל הנפש הגר"י אלאי זצ"ל, זכיתי בשעה של התרוממות וקורת רוח, הן מאישיותו המקסימה והן מזכרונותיו שהעלה בפני מימי ישיבת מיר העתיקה, בימיה הזוהרים.

בין השאר סיפר, כי נוהג היה מרן המשגיח הגאון הרב ירוחם ליוואויץ זצלה"ה לפזז ולכרכר לפני ספרי התורה, בשעת ההקפות בשמחת תורה.

מידי פעם היה עוצר, מקיש בידיו על גבי הבימה, ומנביע פנינים קצרות להמריץ, לעודד ולהתפעל.

פעם אחת, נזכר הרב אלאי זצ"ל, נשמעה נקישתו של מרן המשגיח

דברי רבותינו

דברי הימים

חזו חזו בני חביבי

מי שלא ראה את מרן ראש הישיבה הגאון הרב נתן צבי פינקל זצלה"ה כשהוא רוקד ומפזז בשמחת תורה לא ראה אהבת תורה מעולם.

מדי שנה בשנה נשנה המחזה המרהיב של שמחת התורה המתפרצת מליבו הטהור של ראש הישיבה ביום שמחתה: שמחת תורה. בני הישיבה ובוגריה שראו פעם אחת את המחזה, שבו בכל שנה לראותו, רבים נהרו ממרחקים לראות את ראש הישיבה רוקד ושמח עם חמדת שעשועיו, התורה הקדושה. נראה היה כי שכח לכמה שעות את מסכת יסוריו, הניח את גופו הדואב והמיוסר בצד, והיה רוקד בהתלהבות סוחפת כאדם בריא וחזק.

שיאו של המעמד המרגש היה בעת שרקדו ושרו את מילות הניגון "כד יתבין ישראל", היה זה מעמד שלא מעלמא הדין, ראש הישיבה קם מהכסא אליו היה רתוק, עמד ורקד לכבוד התורה, מולו עמד ת"ח ובידיו ספר תורה וראש הישיבה בוכה מתוך התרגשות הנפש, ובכוחות על אנושיים הוא קופץ ומפזז, דבר שלא מובן כלל בדרך הטבע כיצד הוא מסוגל לעשות זאת במצבו, וכל הנוכחים דומעים בשירתם: "חזו חזו בני חביבי דמשתכחין בצערא דילהון ועסקין בחדוותא דילי", כאילו אין לראש הישיבה יסורים נוראים שאופפים את כל גופו, אך שום דבר לא מונע בעדו, כי לא הגוף הוא הרוקד, אלא נשמתו הטהורה שכמהה ונכספת לתורה הקדושה היא שיצאה במחול לכבוד התורה. כל הנוכחים עומדים מסביב ומתרגשים, מתקשים להכיל את עוצמת הרגעים הנשגבים.

עמלה של תורה

הגר"א ז"ל בכה טרם הסתלקותו על מצות ציצית שאפשר לרוכשה בפרוטות ואילו בעלמא דקשוט אין להשיגה. ואם נאמר שקיום המצוות הם רק אמצעי להגיע על ידם לחיי העוה"ב, קשה להבין סיפור זה. אלא ודאי שקיום המצוות והעבודה הם עצמם המטרה ותכלית האדם.

וכן יוסבר המאמר "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לעה"ב", היכן מצינו שעבודה היא "קרן", והרי לעבודה יש רק פירות ואילו הקרן היא הון שמשקיע האדם. אמנם החידוש הגדול הוא שעבודת ה' היא גם "קרן", משום שהיא עצמה מהווה כל הון דעלמא.

ובחג הסוכות נאמר "ושמחת בחגך והיית אך שמח", שמחה מיוחדת וסגיא, משום שהאדם מתפנה מכל צרכיו הגשמיים, ואפילו המעט הדרוש, סוכה קטנה וכביצה אוכלים, הם עצמם מהווים קיום מצוה.

היוצא, שכל משך החג הוא עבודה לה' לבדו, זוהי שמחה שלמה, רק שמחה של "אך שמח".

ואחר הדברים האלה נחזור אל הראשונות שהקשינו, שאם מידת הקב"ה היא שרק כלי מלא מחזיק, א"כ איך יתכן שהאדם ישכיל לקבל לתוכו מטען כלשהו, מאחר שנוולד מבטן אמו כשהוא בבחינת "ריקן"?

אמנם ע"פ האמור לעיל, הסבר העניין הוא שקנה-המידה מי הוא "מלא" ומי ח"ו "ריקן", נמדד אך ורק בעבודה, ביגיעה ובעמל שהאדם משקיע, ומי שמבקש ומתאמץ מחפש ומתייגע ללמוד לעשות ולקיים הוא ה"מלא". הכל נתון ביד האדם עצמו. וכל אדם נולד "מלא" עם הסגולה לעמול, אלא שמי שאינו עמל מרוקן את עצמו.

ובאמת שהדברים יוצאים מפורשים מדברי הגמ' סוכה הנ"ל שהילפותא שמדת הקב"ה שכלי מלא מחזיק הרי ילפינן מהכתוב "והיה אם שמוע תשמע", היינו "אם שמוע" כלומר, אם תשתדל לשמוע, וזהו ה"מלא", כי אז "תשמע" תזכה להתמלא יותר שכן כל השומע הרי הוא מלא ברכת ה'.

איתא בגמ' סוכה (מ"ז:): "א"ר זירא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם, כלי ריקן מחזיק (מקבל), מלא אינו מחזיק אבל מדת הקב"ה מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק, שנאמר "והיה אם שמוע תשמע" וכו' ע"ש. ביאור המאמר: שברוחניות, כדי שיוכשר לקבל, צריך האדם להיות בבחינת "מלא"; אבל הריקנות דוחה ואינה מקבלת, וזה ההיפך מטבע הגשמיות שכלל שהכלי יותר ריק יותר מסוגל הוא לקבל.

אבל יש לשאול: הרי כל אדם בצאתו מרחם אמו הוא ריק מתוכן וממטען רוחני וא"כ האיך יוכשר לקבל ולהמלא תורה ומצוות והרי "כלי ריקן אינו מחזיק".

וביאור הדבר נראה על פי הכתוב (איוב ה') "אדם לעמל יולד" ופירושו חז"ל (סנהדרין צ"ט:): שהכוונה לעמלה של תורה ע"ש. ויש להתבונן מה ההכרח שכוונת הכתוב הוא לעמל התורה?

ומסתבר שההכרח הוא משום שבעצם הרי פירוש המלה "עמל" הוא יגיעה לריק ולשווא, וכדכתיב הרה עמל וילד שקר (תהלים ז') וכהנה רבות. והוקשה לחז"ל, הכיצד יתכן שאדם לעמל יולד והרי הקב"ה מלא רחמים ועולם חסד יבנה ולא יעלה על הדעת שכבר מתחילת ברייתו יושלך האדם לאכזר להיות נולד לעמל, להתייגע ולהצטער.

ומתוך כך הסיקו חז"ל ש"אדם לעמל יולד" מכוון לעמלה של תורה. והביאור הוא, שאמנם בכל שטחי החיים הגשמיים אכן העמל הוא קללה, אבל בלימוד התורה בחינת "עמל" הוא לברכה. והוא תכלית בפני עצמו, כי ככל שיתייגע האדם בתורה ובמצוות ללא כל פניות ומבלי שום ציפיה למתן שכר, אלא שיהיה עמל ויגע כאילו שהעבודה עצמה היא תכליתו, כן יתעלה ויתרומם. ואדרבה משום שהקב"ה ברא את עולמו במידת החסד לכן העניק לנו את הסגולה הנפלאה שלא נצטרך לעובדו ורק אח"כ לקבל שכר, אלא מיד עם הפעולה כבר אנו משיגים את התכלית.

וזהו ביאור הכתוב בפרשת התוכחה "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה", בנוהג שבעולם אדם כשעובד הרי הוא עצב, ורק כשאוכל פירות יגיעתו הרי הוא שמח, וגם בעבודת ה' תתכן דרגה פחותה, שעצם העבודה לא תגרום שמחה, וזוהי התביעה והתוכחה "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה", והוא הפירוש הפשוט של הכתוב "עבדו את ה' בשמחה", שנשכיל לידע שהעבודה עצמה היא השמחה.

ועל דרך זה יתפרש הכתוב בשיר המעלות "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך", והרי כל המטרה היא להגיע לבית ה' וא"כ השמחה צריכה להיות "בבית ה' נהיה"? אלא שהכתוב מלמדנו שאע"פ שהמטרה היא להגיע לבית ה' מ"מ השמחה בוקעת ועולה לשיאה עם הבשורה ש"נלך", משום שהעיקר הוא עבודת האדם, זהו תפקידו. ההשתדלות, היגיעה והמאמץ הם כל האדם.

”נכון כסאך”

בר"ה אומרים אנו מלכויות, ויוה"כ עניינו הוא תשובה, וסוכות הוא זמן שמחתנו בהשי"ת. ונראה לבאר, כי זהו שלמות בעבודת המלכויות והתשובה.

דהנה אמרו חז"ל (מד"ר שמות פכ"ג) "נכון כסאך מאז" - משעמדת לנו בים ואמרנו שירה לפניך ב'אז', נתייבשה מלכותך וכסאך נכון הוי נכון כסאך מאז ב'אז ישיר'.

וכן אנו אומרים "נכון כסאך", כלומר כסא מלכותך שהמלכנו עלינו בר"ה, מאז בשירה ובשמחה שאנו שמחים לפניך, הכסא נכון וקיים.

והנה במדרש שם אמרו "אע"פ שמעולם אתה, לא נתיישב כסאך עד שאמרו בניך שירה", ומפרש בספר ידי משה (נכד המהרש"ל) על המדרש שם דלא נתיישב כסאך, כמוש"כ 'אין הכסא שלם עד שימחה את עמלק', וכמו לעתיד לבוא כשימחה עמלק מן העולם יהיה הכסא שלם, כך בעת שאמרו שירה בים היה הכסא שלם.

ולפ"ז יש לבאר, כי השלמת ענין המלכויות של ר"ה הוא בשמחת חג הסוכות, כיון שע"י שמחת בית השואבה ושמחת תורה נעשה בחינת כסא שלם, כי השמחה בה' היא השלמות העילאית, עד שהיצה"ר מסתמין טענותיו וה' משלימו אלינו שנעשה אוהב, ובכך נמחה שמו של עמלק מתחת השמים, וע"י זה השם שלם והכסא שלם והמלכות נכונה.

יה"ר שכל הרשעה כולה כעשן תכלה והיה ד' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד, אכי"ר.

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

Keeping the Pipelines Flowing

Harav Hagaon Elimelech Reznick shlita

In discussing the mitzvah of succah, the Sefer HaChinuch (Mitzvah 325) says that the reason Hakadosh Baruch Hu wants us to keep all the mitzvos is that we should be worthy of receiving His goodness, for His desire is to do good: וְנִהְיֶה רְאוּיִים לְקַבֵּל טוֹבָה מֵאֵתוֹ וְזֶה חִפְצוֹ בְרוּךְ הוּא שְׁחָפֵץ לְהִיטִיב.

This idea is particularly evident in the mitzvah of succah, in two respects.

The passuk says, in Parshas Re'eh, that Succos is celebrated at the time when the produce is gathered into the house: חָג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ שִׁבְעַת יָמִים בְּאֶסְפָּךְ מִגֵּרְנֶךָ וּמִיקְבֶּךָ. We leave the house and enter the succah not at the time of the planting or harvest, but specifically at this time when the grain is brought into the house.

The sefer Sod Yesharim, by the Izhbitzer, explains that Hakadosh Baruch Hu's bestowing goodness depends on our recognition that these gifts are entirely from Him. The moment a person loses that recognition, the hashpa'ah of Hashem's goodness is diminished. He cites the Midrash (Tanchuma, Mikeitz) that states: אין המלך עומד על שדהו לא כשנזרעה ולא כשנתחרשה ולא כשנעדרה עומד על שדהו לא כשנזרעה ולא כשנתחרשה ולא כשנעדרה כרי ואימתי עומד עליה כשהיא עומדת כרי. When the field is being worked, the king doesn't come out to show that he is ruler of the field; he comes out only when the crops are finished growing, and that is when he demonstrates his sovereignty. Similarly, says the Izhbitzer, during the year, when a person is busy working his fields, he relies on Hakadosh Baruch Hu — but when he gathers his produce into the house, he begins to feel like a baal habayis over it. Once it's in the house, it's mine! I have it! I own it! I'm in control!

What happens then is that he loses the power of Hashem's hashpa'ah. The channels that bring down the goodness from above are open wide when a person doesn't feel like the baal habayis over what he receives, but the moment he starts feeling that he's the owner, he clogs up the pipes, obstructing the flow of goodness from above.

This explains why the mitzvah of succah must be fulfilled specifically at the time of gathering the produce, when a person might start feeling like the baal habayis over what he has. Go out of your diras keva, the Torah says, and sit in the succah. Don't establish yourself in the house with your parnassah and all the gashmiyus

When you go out into the little succah'leh, you realize that everything you have is from Hakadosh Baruch Hu. The Sod Yesharim says that when a person receives blessing from Hashem, he thinks, "After all the hishtadlus that I did, Hashem gave me what I have, and now it's mine."

No! A person is alive every second because Hakadosh Baruch Hu gives him chiyus at that moment. The reason you have a house and a car and money in the bank today and tomorrow is that at every second, Hashem wants you to have it now, and there's a continuous hashpa'ah to maintain it. But the moment that you start feeling that it's yours, you diminish the flow of goodness.

Precisely because Hakadosh Baruch Hu wants to continue granting us goodness, He gave us the mitzvah of succah.

Still Not Yours

Often, a person works hard for something — a shidduch, or parnassah — and the moment that he obtains that thing, he starts to feel that it's his. Perhaps he still has bitachon and turns to Hashem for other things, but in this particular matter he feels like what he worked for is his, and he can move on.

You have to realize, every day, the Izhbitzer emphasizes, that whatever you have is only because Hashem wants you to have it right this minute. The house that you've been living in for who knows how long, and the car that you've been driving for years — don't think that it's yours. If you don't realize that Hashem is giving it to you right now, then you're making yourself a baal habayis on it, and that decreases the hashpa'ah of Hashem's goodness.

In this vein, the Kotzker gives a novel interpretation of the Gemara's statement that a person who has bread in his basket (pas b'salo) but wonders what he will eat tomorrow is lacking emunah. The simple meaning of this Gemara is that if he has what to eat today, his worry about tomorrow evinces a lack of faith. But the Kotzker explains that the Gemara's point is that if the person is worried about tomorrow, that raises the question of why he isn't worried today. He's not worried because today he has bread in his basket — but that itself shows a lack of emunah, for the fact that you have bread in your basket today is by no means a guarantee that you'll be able to eat it today.

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

The bread that you have in your basket is there only because the Eibishter wants you to have it now, and the next minute, and the next. But who knows if you'll turn around later and it will still be there? The lack of faith is thinking that what you have already is yours.

Remember the Past!

A second message that we are meant to take from the mitzvah of succah can be derived from the Torah's command to us to sit in the succah for seven days in order to remember the nes Hashem made for Klal Yisrael when He took them out of Mitzrayim: לְמַעַן יִדְעוּ דַרְתֵּיכֶם: כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.

There is a machlokes between R' Akiva and R' Eliezer regarding the nature of the "succahs" that Hashem housed Klal Yisrael in when they left Mitzrayim. R' Eliezer says that these were ananei hakavod, and R' Akiva says that they were literally huts, similar to the succahs we have.

We can understand why we would commemorate the great nes of the ananei hakavod, but according to R' Akiva's view, why should we have to commemorate that particular detail, that Hashem provided huts for us?

The mefarshim offer various answers, the simple explanation being that we do so to remember the nes, for our survival in huts in the Midbar for forty years, far from civilization, was a great miracle in and of itself.

But we find a different explanation in the words of the Rambam, in Moreh Nevuchim. He explains that the purpose of going out into the succah is to feel like a nomad, for in the succah we live like those who don't own houses or land and wander from place to place, building huts. The reason we live this way on Succos, says the Rambam, is that even during the "good days," when a person enjoys everything good from the Eibishter, he has to remember the "bad days" by putting himself back in his previous situation, when once upon a time he did not own a house or land and had nothing.

When we left Mitzrayim, we had nothing; we lived in the Midbar, in huts. And look what we have today! Look what Hakadosh Baruch Hu has given us!

The reason to remember this constantly, says the Rambam, is to better appreciate and praise Hakadosh Baruch Hu. When a person receives something big and new, he thanks Hashem, but later on he gets used to it: "Yeah, I have it already." We don't remember what

was, once upon a time. Yet a person has to constantly be thanking Hashem for what he has, and recall the difficult times of the past even though now he is experiencing good times. According to the Rambam, then, the mitzvah of succah is meant to prompt us to thank Hashem for everything we have.

Taking this idea a step further, the Chasam Sofer teaches that if a person wants to receive more goodness from the Eibishter, he should start by thanking Him for what he already has, because when you thank Him for the past, that's the biggest reason for Him to give you more.

Hakadosh Baruch Hu gives to us so that we can serve Him and keep His mitzvos. Indeed, the Ramban (end of Parshas Bo) says that the purpose of the creation of the world and of man is solely in order that we should acknowledge and thank Hakadosh Baruch Hu: וכוונת כל המצות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה.

Hashem wants one thing from us: that we should thank Him for creating us and for everything he gives us. And thanking Him for what He has already given serves as the impetus for Him to give more and more, because He says, "Look what happens when I give — the entire purpose of creation is fulfilled! So here's more!"

From all angles, then, the point of the mitzvah of succah is that Hakadosh Baruch Hu wants us to be a worthy receptacle for His goodness. We should indeed be zocheh to these blessings during the upcoming days of Succos.

Under Hashem's Protection

Rabbosai, Klal Yisrael needs yeshuos. We know that the succah is called דְּמֵהֵימְנוּתָא, צִלָּא דְּמֵהֵימְנוּתָא, the shade of the Eibishter, as the passuk in Shir Hashirim says, בְּצִלּוֹ חִמְדְּתִי וַיִּשְׁבְּתִי.

Rabbeinu Bachaye writes, in Kad Hakemach, that when a person enters the succah, he should gaze at the s'chach and feel that he is under the protective shade of Hashem:

כל המקיים מצות סוכה ונכנס בה עיניו אל הסכך העשוי לצל ומסכים בדעתו כי הקדוש ברוך הוא צלן של ישראל והוא המגין עליהם כצל המגין מפני החמה הוא שכתוב (תהלים קכא) ה' שומרך ה' צלך על ידי ימינך.

Hashem should indeed be our shade and protect all of us and all of Klal Yisrael.

Gut Yom Tov!